

SHEIKH MOHAMED YAHIA NABIL (JCN)

DE SCHADUW VAN DE
KRAANVOGELS

*Een theologische en bronnenkritische analyse van de
traditie van de zogenaamde Satanische verzen in de islam*

First published by JCN Publications 2026

Copyright © 2026 by Sheikh Mohamed Yahia Nabil (JCN)

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, scanning, or otherwise without written permission from the publisher. It is illegal to copy this book, post it to a website, or distribute it by any other means without permission.

Sheikh Mohamed Yahia Nabil (JCN) asserts the moral right to be identified as the author of this work.

Copyright © 2026 Sheikh Mohamed Yahia Nabil (JCN)

Eerste editie

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze publicatie mag worden gereproduceerd, opgeslagen of verzonden in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Sheikh Mohamed Yahia Nabil (JCN) doet hierbij gelden het morele recht om als auteur van dit werk te worden geïdentificeerd.

Deze publicatie bevat historisch, tekstkritisch en analytisch onderzoek, gebaseerd op het onderzoek van de auteur naar primaire en secundaire bronnen. De interpretaties en conclusies in dit werk vertegenwoordigen de wetenschappelijke analyse van de auteur en weerspiegelen niet noodzakelijkerwijs de opvattingen van enige religieuze instelling, academische organisatie of externe autoriteit.

De auteur aanvaardt geen verantwoordelijkheid voor de blijvende beschikbaarheid of juistheid van URL's naar externe of websites van derden waarnaar in deze publicatie wordt verwezen.

First edition

This book was professionally typeset on Reedsy.

Find out more at reedsy.com

Contents

I De Controverse en de Mekkaanse Context

1	De Echo van een Literaire Storm	3
2	Tussen Academie en Traditie	9
3	De Socio-Religieuze Dynamiek van Mekka	15
4	Monotheïsme onder Druk Compromis	21
5	Narratief Geïnfiltreerde Openbaring	28
6	Wanneer 'Ismah Ter Discussie Staat	34
7	De interventie en correctie van Gabriël	41
8	Scepticus en epistemologisch dilemma	48

II Tekstuele Deconstructie van Soera An-Najm

9	Structuur & Analyse Soera 53	57
10	Mekkaans Pantheon Al-Lat & Al-Uzza	64
11	Manat en de retoriek van strafmythe	71
12	De Logica van de 'Unfaire Verdeling'	77
13	De taal der Gharaniq	83
14	Het concept van Shafa'ah	89
15	Mysterie van de prostratie	97
16	Het Manifest van Absolute Zuiverheid	104

III Bronnenkritiek en Hadith-Methodologie

17	Hiërarchie van islamitische tekst	113
18	Het stilzwijgen van Sahih al-Bukhari	121
19	Isnad-analyse van fabels	128
20	Vroege sira historiografie	135
21	Gewogen besmettingscriterium	144
22	John Burton en overlevering	153
23	Verduidelijking van het obscure	161
24	Asbab al-Nuzul en Literatuur	169

IV Exegetische Synthese, Abrogatie en Conclusie

25	Kernpassage Soera Al-Hajj	181
26	Naskh en de Dynamiek van Openbaring	188
27	Verdwenen Verzen en de Mushaf	193
28	De Onmogelijkheid van Afgoderij	200
29	Intellectuele Defensie Al-Razi	207
30	Reconstructie & Synthese	215
31	De Paradox van Oriëntalistiek	223
32	De Onschendbaarheid van de Canon	231

I

De Controverse en de Mekkaanse Context

De Echo van een Literaire Storm

Hoe een moderne roman een oud theologisch debat opnieuw op scherp zette

In 1988 verscheen in Londen een roman die wereldwijd zou uitgroeien tot een van de meest controversiële literaire werken van de twintigste eeuw: *The Satanic Verses* van Salman Rushdie. Wat begon als een postmoderne verkenning van migratie, identiteit en religieuze vervreemding, veranderde al snel in een wereldwijde religieus-politieke crisis. Demonstraties, diplomatieke spanningen en scherpe intellectuele debatten volgden elkaar in hoog tempo op, met als hoogtepunt de internationale controverse rond de zogenoemde fatwa van 1989.

Voor veel waarnemers in het Westen leek de titel van de roman een pure provocatie of literaire fictie zonder historische basis. Binnen grote delen van de islamitische wereld werd het echter ervaren als een directe aantasting van de profetische openbaring en de religieuze gevoeligheden van de gemeenschap. De kern van deze spanning ligt in een complex historisch en theologisch debat dat teruggaat tot de vroege islamitische traditie: de kwestie van de zogenoemde *Gharaniq*-overleveringen, in het Westen vaak

aangeduid als “the Satanic Verses”.

Belangrijk is echter dat deze terminologie zelf al een interpretatieve geschiedenis kent. Binnen de klassieke islamitische bronnen wordt eerder gesproken over narratieven rond de vroege openbaringscontext van Soeraan-Najm (53), zonder dat er een uniforme of eenduidig geaccepteerde theologische interpretatie bestaat die de latere westerse formulering ondersteunt.

Openbaring, gezag en de kern van het geloof

Om deze kwestie correct te begrijpen, moet eerst het islamitische concept van openbaring worden begrepen. Binnen de soennitische orthodoxie is de Koran het directe, door God geopenbaarde woord (*kalām Allāh*), overgeleverd via de engel Djibriel aan de profeet Mohammed (vrede zij met hem). Deze openbaring is in haar essentie zuiver, beschermd en normatief voor geloof en praktijk.

Daarnaast speelt het concept van profetische betrouwbaarheid (*‘iṣma*) een centrale rol. Dit betekent dat de Profeet, in zijn functie als boodschapper, wordt beschermd tegen het doorgeven van religieuze dwaling. De precieze theologische invulling van *‘iṣma* is in de klassieke theologie onderwerp van discussie geweest, maar de kern blijft dat de openbaring zelf niet wordt beschouwd als feilbaar of vermengd met satanische invloed.

Juist daarom raakte het idee dat er ooit “verzen” zouden zijn geuit onder invloed van satanische inspiratie een gevoelige zenuw binnen het islamitische bewustzijn. Het raakt immers aan de epistemologische zekerheid van de openbaring zelf: als die zekerheid wordt ondermijnd, komt het gehele religieuze systeem onder druk te staan.

De historische oorsprong van het debat

De oorsprong van het Gharaniq-verhaal ligt niet in de canonieke hadithverzamelingen zoals *Sahih al-Bukhari* of *Sahih Muslim*. Deze werken bevatten geen authentieke overlevering waarin expliciet wordt gesteld dat de Profeet woorden van satanische oorsprong als openbaring zou hebben geciteerd.

Wat wel bestaat, zijn verspreide narratieven in vroege historiografische en exegetische werken, zoals die van Ibn Ishaq (via latere redacties) en al-Tabari. Deze werken verzamelden breed historisch materiaal zonder altijd dezelfde strenge selectiecriteria toe te passen die later in de hadithwetenschap werden ontwikkeld.

Binnen de methodologie van de *muhaddithun* werd vervolgens een verfijnd systeem van bronkritiek (*isnād*-analyse) ontwikkeld om de betrouwbaarheid van overleveringen te beoordelen. Wanneer deze methode wordt toegepast op de Gharaniq-narratieven, wijzen veel klassieke geleerden op zwakke of onderbroken ketens van overdracht (*mursal, da'if*), waardoor deze rapporten niet hetzelfde niveau van autoriteit krijgen als de authentieke overleveringen in de canonieke verzamelingen.

Geleerden zoals al-Qadi 'Iyad en Ibn Kathir hebben in hun werken benadrukt dat dergelijke narratieven niet kunnen dienen als theologische basis om fundamentele doctrines te herzien. Hun benadering is niet enkel polemisch, maar methodologisch: religieuze overtuiging wordt gebaseerd op stevig verifieerbare bronnen, niet op geïsoleerde of zwakke overleveringen.

Soera an-Najm en de context van nederwerping

Een belangrijk element in deze discussie is de overlevering dat zowel moslims als niet-moslims zich neerwierpen tijdens de recitatie van Soera an-Najm. Deze gebeurtenis wordt in *Sahih al-Bukhari* vermeld (onder andere in hadith 4862 en 1067), waarin wordt beschreven dat de kracht van de recitatie een collectieve fysieke reactie veroorzaakte, inclusief bij sommige tegenstanders van de islam.

De tekst van de Koran zelf eindigt deze soera met een duidelijke oproep tot nederwerping (53:62), wat de spirituele impact van de recitatie onderstreept. Binnen de klassieke uitleg wordt deze gebeurtenis verklaard vanuit de retorische en spirituele kracht van de openbaring, niet vanuit enige vorm van externe of satanische interpolatie.

Oriëntalistische herinterpretatie en moderne receptie

In de negentiende eeuw werd het Gharaniq-materiaal opnieuw geïnterpreteerd door sommige westerse oriëntalistische auteurs, waaronder William Muir. Binnen een koloniale intellectuele context werd dit narratief soms gebruikt als argument tegen de profetische status van Mohammed (vrede zij met hem), waarbij het werd gelezen als bewijs van menselijke feilbaarheid in de openbaring.

Deze herinterpretatie was echter geen neutrale reconstructie van islamitische bronnen, maar een selectieve lezing binnen een bredere polemische traditie. Het concept “Satanic Verses” werd zo een vaststaande term in het westerse discours, terwijl het binnen de klassieke islamitische traditie nooit als zodanig gecodificeerd was.

Salman Rushdie's roman nam deze terminologie over en transformeerde een complex en intern religieus-historisch debat tot een literair symbool met wereldwijde politieke implicaties. Hierdoor ontstond een botsing tussen twee epistemologische kaders: enerzijds een literair-seculiere benadering van vrijheid van expressie, anderzijds een religieus-epistemologische benadering waarin openbaring als heilig en onaantastbaar wordt beschouwd.

Methodologische reflectie: bronnenkritiek en geloofstraditie

Vanuit een benadering die aansluit bij hervormingsbewegingen zoals Muhammadiyah ligt de nadruk niet op het reproduceren van zwakke tradities, maar op het terugbrengen van religieuze kennis naar haar primaire bronnen: de Koran en de authentieke Sunnah. Binnen deze methodologie is *tajdid* (vernieuwing) geen breuk met de traditie, maar een zuivering van interpretatie en overlevering.

Dat betekent niet dat alle historische literatuur wordt verworpen, maar dat zij kritisch wordt gewogen op basis van overdrachtsketens, inhoudelijke consistentie en overeenstemming met de fundamentele theologie van de islam.

De controverse rond de zogenaamde Satanische Verzen laat zo een belangrijk epistemologisch probleem zien: wanneer zwakke narratieven worden losgemaakt van hun methodologische context, kunnen zij in andere tijden en culturen een geheel nieuwe, vaak misleidende betekenis krijgen.

Conclusie: een blijvende spanning tussen tekst, traditie en interpretatie

De wereldwijde crisis rond *The Satanic Verses* was dus niet enkel een botsing tussen religie en literatuur, maar ook tussen verschillende manieren van kennisvorming. Waar de islamitische traditie nadruk legt op overdrachtsketens, authenticiteit en methodische verificatie, werkt moderne literatuur vaak met symboliek, herinterpretatie en fictionele vrijheid.

De kern van het debat ligt daarom niet alleen in wat er historisch precies is gebeurd, maar in hoe verschillende beschavingen betekenis toekennen aan tekst en autoriteit.

De zogenaamde “schaduw van de kraanvogels” is in die zin niet slechts een historische discussie, maar een blijvend voorbeeld van hoe fragiel de grens kan zijn tussen narratief, geloof en interpretatie.

Tussen Academie en Traditie

Het contrast tussen de westerse term “Satanic Verses” en het klassieke islamitische concept Qissat al-Gharaniq

In de intellectuele geschiedschrijving is taal nooit een neutraal instrument. Woorden dragen de sporen van hun tijd, hun culturele omgeving en de epistemologische aannames van degenen die ze gebruiken. Dit geldt in het bijzonder voor gevoelige religieus-historische onderwerpen, waar terminologie niet alleen beschrijft, maar ook interpreteert en vaak zelfs vooraf bepaalt hoe een kwestie wordt beoordeeld.

Het debat rond wat in de westerse academische traditie bekendstaat als de “Satanic Verses” vormt hiervan een duidelijk voorbeeld. De manier waarop dit fenomeen wordt benoemd, verschilt fundamenteel tussen de moderne westerse academie en de klassieke islamitische wetenschappelijke traditie. Dit verschil is niet louter semantisch, maar weerspiegelt twee uiteenlopende manieren van kennisbenadering: een externalistische historisch-kritische methode tegenover een internalistische traditiegebonden epistemologie.

De westerse term “Satanic Verses” en haar context

De term “Satanic Verses” werd in de moderne vorm vooral bekend via de negentiende-eeuwse oriëntalistiek, met name in het werk van Sir William Muir in *Life of Mahomet* (1858). Binnen deze traditie werd de vroege islam vaak benaderd vanuit een historisch-psychologische invalshoek, waarin religieuze openbaring werd herleid tot menselijke factoren zoals sociale druk, politieke strategie of persoonlijke overtuiging.

In deze context werd een overlevering uit vroege islamitische bronnen — waarin sprake is van een incident rond de recitatie van Soera An-Najm en de vermelding van pre-islamitische godheden — geïnterpreteerd als bewijs voor menselijke beïnvloeding van de openbaring. De term “Satanic Verses” functioneerde daarbij niet slechts als beschrijving, maar als interpretatief kader: het suggereerde dat satanische beïnvloeding daadwerkelijk deel zou hebben uitgemaakt van de koranische openbaring.

Binnen de klassieke islamitische wetenschappen bestaat deze terminologie echter niet. Zij is een extern analytisch construct, gevormd buiten de methodologische grenzen van de islamitische traditie.

Qissat al-Gharaniq in de klassieke traditie

In de klassieke islamitische bronnen wordt ditzelfde fenomeen aangeduid als *Qissat al-Gharaniq* — “het verhaal van de kraanvogels”. De term *gharaniq* verwijst in klassiek Arabisch naar elegante, hoogvliegende vogels, en werd in pre-islamitische poëzie metaforisch gebruikt om verhevenheid en nabijheid tot het goddelijke te beschrijven.

Volgens de overlevering zou het gaan om een incident waarbij bepaalde uit-

drukkingen werden toegeschreven aan de profetische context van recitatie, waarna deze later zouden zijn gecorrigeerd. Belangrijk in de klassieke benadering is echter dat dit geheel wordt behandeld als een *khabar* (bericht) of *qissah* (verhaal), en dus onderworpen is aan de strikte regels van *isnad*- en *matn*-kritiek.

Binnen de islamitische wetenschappen betekent dit dat geen enkel narratief automatisch als waarheid wordt aanvaard zonder verificatie van de keten van overlevertaars en de inhoudelijke consistentie met de Koran en authentieke overleveringen.

Methodologische kloof: twee epistemologieën

Het verschil tussen beide benaderingen ligt in de fundamentele epistemologie.

De westerse oriëntalistieke traditie benadert teksten vaak vanuit een historisch-kritisch paradigma waarin religieuze claims worden gedecodeerd als historische producten. Binnen deze logica wordt het “Satanic Verses”-kader gebruikt om een verklaring te zoeken voor de ontwikkeling van religieuze teksten als menselijke constructies.

De klassieke islamitische traditie daarentegen vertrekt vanuit het principe van *wahy* (openbaring) als een onaantastbare bron van kennis. Binnen deze benadering is de Koran niet het resultaat van menselijke redactie, maar goddelijke openbaring, beschermd door Allah zelf. De interpretatie van overleveringen gebeurt daarom binnen strikt gedefinieerde methodologische kaders zoals *‘ilm al-hadith*, *usul al-tafsir* en *al-jarh wa al-ta’dil*.

Bronkritiek binnen de islamitische traditie

De klassieke geleerden die het *Qissat al-Gharaniq*-verhaal vermelden, behandelen het niet als een theologisch fundament, maar als een historisch overgeleverd narratief dat kritisch moet worden geëvalueerd.

In de vroege bronnen zoals de *Tafsir* van al-Tabari wordt het verhaal vermeld binnen een bredere verzameling van historische berichten, zonder dat dit automatisch een bevestiging van authenticiteit impliceert.

Later namen geleerden als al-Bayhaqi in *Dala'il al-Nubuwwa* een kritische positie in ten aanzien van de betrouwbaarheid van de overleveringsketens. Hij wees op zwakheden in de transmissie en benadrukte het ontbreken van solide en ononderbroken ketens.

Ook al-Qadi Iyad stelt in *al-Shifa* dat dergelijke narratieven niet voorkomen in de canonieke hadithverzamelingen met sahih-status en dat vroege historici vaak verzamelden zonder strikte filtering van authenticiteit.

Ibn Kathir bespreekt in zijn *Tafsir* eveneens de overleveringsketens en concludeert dat deze varianten grotendeels gebroken (*mursal*) of zwak (*da'if*) zijn en daarom geen juridische of theologische autoriteit bezitten.

Deze kritische benadering toont aan dat de islamitische traditie niet naïef is ten aanzien van haar eigen overleveringen, maar beschikt over een verfijnd systeem van interne bronkritiek.

Koranische consistentie als hermeneutisch principe

Naast isnad-kritiek speelt ook tekstuele consistentie een centrale rol. De Koran benadrukt herhaaldelijk zijn eigen bescherming tegen corruptie en externe invloed. Zo stelt Soera Fussilat (41:42) dat valsheid de openbaring niet kan benaderen, en Soera al-Hijr (15:9) bevestigt dat Allah zelf de Koran bewaakt.

Binnen deze hermeneutiek wordt elke overlevering die zou impliceren dat satanische interventie mogelijk was in de overdracht van de openbaring, beschouwd als theologisch problematisch en daarom niet acceptabel als geloofsgrondslag.

Muhammadiyah en de context van reformistische lezing

Voor reformistische bewegingen binnen de islam, zoals Muhammadiyah, speelt deze methodologische helderheid een belangrijke rol. De nadruk ligt op *tajdid* (vernieuwing en zuivering van het geloof) en het vermijden van zowel blinde traditie (*taqlid*) als ongefilterde externe interpretaties.

Binnen deze benadering wordt kritisch onderscheid gemaakt tussen authentieke religieuze bronnen en historisch-culturele narratieven die niet voldoen aan de criteria van verificatie. Hierdoor wordt het belangrijk geacht om terminologische verwarring te vermijden, omdat taal zelf interpretatieve premissen kan introduceren.

Het gebruik van de term “Satanic Verses” wordt binnen deze logica gezien als een externalistisch kader dat de interne islamitische methodologie onvoldoende recht doet. Door terug te keren naar *Qissat al-Gharaniq* wordt de discussie herplaatst binnen de eigen wetenschappelijke traditie van de

islam.

Conclusie: taal als epistemologische grens

Het verschil tussen “Satanic Verses” en *Qissat al-Gharaniq* is uiteindelijk meer dan een kwestie van vertaling. Het is een grens tussen twee kennis-paradigma’s.

De westerse term functioneert binnen een historisch-kritisch model dat religieuze teksten analyseert als menselijke producten. De klassieke islamitische term functioneert binnen een geloofs- en wetenschapskader dat openbaring als uitgangspunt neemt en interne methodologische instrumenten hanteert om overleveringen te evalueren.

Voor de lezer is het essentieel om deze conceptuele grens te herkennen. Zonder deze bewustwording ontstaat het risico dat interpretatiekaders worden verward met feitelijke inhoud.

In die zin is terminologische precisie geen academische luxe, maar een vorm van intellectuele helderheid. Want in het spanningsveld tussen academie en traditie bepaalt niet alleen wat we bestuderen, maar vooral hoe we het begrijpen.

De Socio-Religieuze Dynamiek van Mekka

De politieke, economische en religieuze dominantie van de Qoerajsj-stam in het zevende-eeuwse Arabië

Om de diepere theologische implicaties van het *Qissat al-Gharaniq*-debat te begrijpen, is het noodzakelijk om de tekst niet los te zien van haar historische omgeving. Religieuze narratieven ontstaan immers nooit in een vacuüm. Zij ontwikkelen zich binnen concrete sociale structuren, economische belangen en politieke verhoudingen die hun ontvangst en interpretatie mede bepalen.

De bewering dat de profeet Mohammed (vrede zij met hem) onder druk een tijdelijk compromis zou hebben gesloten met de polytheïsten van Mekka kan alleen worden geëvalueerd wanneer de machtsstructuur van het zevende-eeuwse Mekka zorgvuldig wordt geanalyseerd. Wat op het eerste gezicht een puur theologisch debat lijkt, blijkt bij nadere beschouwing nauw verbonden met de sociaaleconomische realiteit van de stad.

Mekka als religieus-economisch centrum

Mekka was in de pre-islamitische periode niet slechts een regionale ned-erzetting, maar het centrale knooppunt van religie, handel en tribale macht in de Hidjaz. De stad stond onder controle van de Qoeraisj, een invloedrijke stam die haar positie had geconsolideerd via een combinatie van religieuze autoriteit en handelsdominantie.

De Koran verwijst zelf naar deze economische structuur in Soera al-Quraysh (106:1-4), waarin de winter- en zomerhandelsreizen worden genoemd als fundament van hun welvaart en veiligheid. Deze karavaanroutes verbonden Mekka met Jemen in het zuiden en met de Levant in het noorden, waardoor de stad een strategische tussenpositie innam in de regionale handel.

De religieuze status van de Ka'bah speelde hierin een centrale rol. Oor-spronkelijk verbonden met de Abrahamitische traditie van *tawhīd*, werd de Ka'bah in de loop der eeuwen opgenomen in een polytheïstisch systeem waarin volgens islamitische historiografie honderden afgodsbeelden een plaats kregen binnen het heiligdom. De jaarlijkse pelgrimstochten (*hajj*) fungeerden daardoor niet alleen als religieuze bijeenkomsten, maar ook als economische motor van de stad.

De combinatie van religieuze legitimiteit en handelsinkomsten maakte van Mekka een unieke oligarchische stadstaat waarin spirituele en materiële belangen nauw met elkaar verweven waren.

De rol van de Ka'bah in de Mekkaanse orde

Binnen dit systeem fungeerde de Ka'bah als het symbolische en economische hart van de stad. De heilige status van het heiligdom garandeerde een periode

van tribale vrede tijdens de heilige maanden, waardoor handel en pelgrimage veilig konden plaatsvinden.

Deze religieuze orde versterkte de positie van de Qoerajsj, die zichzelf presenteerden als de hoeders van het heiligdom (*sadanat al-bayt*) en daarmee als bewaarders van de religieuze infrastructuur van Arabië. De stabiliteit van deze orde was direct gekoppeld aan de continuïteit van het polytheïstische geloofssysteem.

De Koran bekritiseert deze afhankelijkheid indirect door te verwijzen naar de ironie dat hun veiligheid en welvaart voortkomen uit de Heer van het Huis, niet uit de afgoden zelf (Soera Quraysh).

De oligarchie van de Mala'

Politieke macht in Mekka lag niet bij een monarchie, maar bij een aristocratische raad van stamhoofden, bekend als de *Mala'*. Deze raad kwam bijeen in de *Dār al-Nadwa*, een institutioneel centrum waar belangrijke beslissingen werden genomen over oorlog, handel en sociale orde.

Binnen deze structuur domineerden invloedrijke clans zoals Banu Umayya, Banu Makhzūm en Banu Hāshim. Macht was gebaseerd op afkomst, rijkdom en tribale invloed, waardoor een gesloten systeem van oligarchische controle ontstond.

De boodschap van de islam — gericht op monotheïsme (*tawhīd*), sociale rechtvaardigheid en morele verantwoordelijkheid — vormde een directe uitdaging voor deze gevestigde orde. De afwijzing van stamprivileges en afgodsverering werd door de *Mala'* niet slechts gezien als religieuze afwijking, maar als een bedreiging voor de sociale en economische structuur van Mekka.

Vroege confrontaties en historische overleveringen

De spanning tussen de Mekkaanse elite en de vroege islamitische gemeenschap komt duidelijk naar voren in klassieke bronnen zoals de *Sira* van Ibn Ishaq (via Ibn Hisham) en in hadithverzamelingen zoals *Ṣaḥīḥ al-Bukhārī* en *Ṣaḥīḥ Muslim*, waar de vijandigheid van figuren als Abu Jahl en Abu Sufyan uitvoerig wordt beschreven.

Een bekende overlevering in *Ṣaḥīḥ al-Bukhārī* beschrijft bijvoorbeeld hoe Abu Jahl dreigde de Profeet te verhinderen in zijn gebed bij de Ka'bah. Dit type narratieven illustreert niet slechts persoonlijke vijandigheid, maar een bredere institutionele weerstand tegen de opkomende islamitische boodschap.

Tegelijkertijd vermeldt de *Sira*-traditie de ontmoeting tussen de Profeet en Utbah ibn Rabi'ah, waarin de Mekkaanse elite voorstellen deed om rijkdom, leiderschap en koningschap aan te bieden in ruil voor het opgeven van de boodschap. De Profeet reageerde niet met onderhandeling, maar door de recitatie van verzen uit Soera Fuṣṣilat (41), waarin de absolute soevereiniteit van God wordt benadrukt.

Deze episode wordt in de traditionele geschiedschrijving vaak geïnterpreteerd als een moment waarop de fundamentele onverenigbaarheid tussen de Mekkaanse machtsorde en het islamitische wereldbeeld duidelijk zichtbaar werd.

Sociaal-economische logica van het conflict

Wanneer de Mekkaanse structuur in haar geheel wordt bekeken, wordt duidelijk dat de islamitische boodschap niet slechts een religieuze hervorm-

ing was, maar een systemische uitdaging voor de bestaande orde.

De Qoerajsj waren economisch afhankelijk van de religieuze status van de Ka'bah. Een radicale oproep tot exclusief monotheïsme ondermijnde niet alleen hun spirituele legitimiteit, maar ook hun politieke en economische monopolie.

Daarom was het conflict tussen de vroege islam en de Mekkaanse elite niet primair theologisch, maar structureel. Het draaide om de vraag wie de autoriteit had om betekenis, orde en legitimiteit te bepalen binnen de samenleving.

Historische consistentie en de vraag naar compromis

Binnen deze context wordt de hypothese dat de Profeet ooit een theologisch compromis zou hebben gesloten met de Mekkaanse polytheïsten problematisch vanuit historisch en sociaal perspectief.

De vroege moslimgemeenschap bestond uit een kleine maar ideologisch toegewijde groep die vaak zware vervolging onderging. Hun stabiliteit was gebaseerd op vertrouwen in de consistentie van de profetische boodschap. Elke vorm van fundamentele concessie aan polytheïsme zou niet alleen de externe vijanden hebben gerustgesteld, maar ook de interne cohesie van de gemeenschap hebben ondermijnd.

Daarnaast benadrukken klassieke islamitische bronnen consequent het principe van *wahy* als leidende factor in de profetische missie, waardoor de mogelijkheid van doctrinaire instabiliteit binnen de openbaring zelf theologisch wordt uitgesloten binnen de orthodoxe traditie.

Conclusie: Mekka als structurele context van openbaring en conflict

De Mekkaanse samenleving van de zevende eeuw was een complex samenspel van religie, economie en tribale politiek. De dominantie van de Qoerajsj was niet gebaseerd op een enkel domein, maar op de verweving van alle drie deze elementen binnen één geïntegreerd systeem.

De islamitische boodschap van *tawḥīd* vormde binnen deze context een radicale breuk met de bestaande orde. Het was een oproep tot herstructurering van de samenleving op basis van één goddelijke autoriteit, los van tribale en economische belangen.

Het begrijpen van deze context is essentieel voor elke verdere analyse van vroege islamitische narratieven. In het volgende hoofdstuk zal worden onderzocht hoe deze structurele spanningen zich ontwikkelden in concrete episodes van vervolging, migratie en narratieve reconstructie binnen de vroeg-islamitische geschiedschrijving.

Monotheïsme onder Druk Compromis

De extreme sociale isolatie, boycotts en vervolgingen van de vroege moslimgemeenschap

Wanneer historici of theologen de hypothese onderzoeken dat de profeet Mohammed (vrede zij met hem) ooit zou zijn gezwicht voor externe druk of “satanische influistering”, kan deze bewering niet los worden gezien van de concrete historische realiteit waarin de vroege islamitische gemeenschap zich bevond. Religieuze overtuigingen worden immers niet gevormd in abstractie, maar in situaties van sociale druk, politieke spanning en menselijke beproeving.

De vroege fase van de islam in Mekka vormt in dit opzicht een uitzonderlijk intens hoofdstuk in de religieuze geschiedenis van Arabië. Het was een periode waarin de verkondiging van *tawhīd* niet slechts een spirituele boodschap was, maar een directe uitdaging aan de bestaande sociale, economische en religieuze orde.

Binnen de methodologische benadering die sterk wordt benadrukt in reformistische stromingen zoals Muhammadiyah, wordt deze periode gezien